

Σύντομη ιστορική ανασκόπηση της ελληνικής κτηνιατρικής χειρουργικής

Λυσίμαχος Γ. Παπάζογλου κτηνίατρος, PhD, MRCVS, Βασιλεία Αγγέλου κτηνίατρος, MSc

Κλινική Ζώων Συντροφιάς, Τμήμα Κτηνιατρικής, Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη

SPECIAL ARTICLE – PEER REVIEWED

A brief history of Greek veterinary surgery

Lysimachos G. Papazoglou DVM, PhD, MRCVS, Vasileia Angelou DVM, MSc

Companion Animal Clinic, School of Veterinary Medicine, Aristotle University of Thessaloniki, Thessaloniki, Greece

Περίληψη

Η απαρχή της κτηνιατρικής χειρουργικής στην Ελλάδα εντοπίζεται στα μέσα του 20ου, αιώνα όταν ο καθηγητής Ι. Βικελίδης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης οργάνωσε και ανέπτυξε ακαδημαϊκή κτηνιατρική χειρουργική. Με το παρόν άρθρο γίνεται μια απόπειρα σύντομης περιγραφής και ανασκόπησης όσον αφορά τις ιστορικές, τις επιστημονικές εξελίξεις και την πρακτική εφαρμογή της ελληνικής κτηνιατρικής χειρουργικής κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα.

Abstract

The origins of veterinary surgery in Greece can be traced in mid-20th century, when professor I. Vikelidis of Aristotle University of Thessaloniki organized and developed academic veterinary surgery. This article attempts to describe briefly and review historical, scientific developments and practices of Greek veterinary surgery in the 20th century.

MeSH keywords:

Greece, history, veterinary surgery

Πρώιμα χρόνια (1920-1950)

Στις αρχές του 20ού αιώνα, κτηνιατρική χειρουργική στην Ελλάδα ασκούσαν οι στρατιωτικοί κτηνίατροι, που ανήκαν στην κτηνιατρική στρατιωτική υπηρεσία, η οποία είχε εγκατασταθεί ως θεσμός κατά το μεσοπόλεμο (Kardoulis 2008). Όλοι οι στρατιωτικοί κτηνίατροι ήταν απόφοιτοι Ευρωπαϊκών κτηνιατρικών σχολών, είχαν λάβει μετεκπαίδευση στην Ευρώπη και ασκούσαν κυρίως χειρουργική ιπποειδών (Papadaniel 1939, Kardoulis 2008). Στρατιωτικές κτηνιατρικές κλινικές είχαν δομηθεί στην Αθήνα, τη Θεσ-

Early years (1920-1950)

In the beginning of the 20th century, veterinary surgery in Greece was performed by military veterinarians affiliated with the military veterinary service being established in the interwar era (Kardoulis 2008). All military veterinarians were graduates of European veterinary schools, received postgraduate training in Europe, and mainly practiced equine surgery (Papadaniel 1939, Kardoulis 2008). Military veterinary hospitals

Εικόνα 1. Ο καθηγητής Ι. Βικελίδης, ο ιδρυτής της Ελληνικής κτηνιατρικής χειρουργικής (αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 1. Professor I. Vikelidis, the founder of Greek Veterinary Surgery (author's LP personal files).

σαλονίκη και τη Λάρισα και αναλάμβαναν τη διάγνωση και θεραπεία των ίππων του Ελληνικού στρατού.

Πρώτη χρονική περίοδος. Η απαρχή (1950-1970)

Η έλευση της εκμοντερνισμένης κτηνιατρικής χειρουργικής στην Ελλάδα αποδίδεται στον καθηγητή Ιωάννη Βικελίδη (1899-1978) του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Εικόνα 1). Ο καθηγητής Βικελίδης, απόφοιτος του πανεπιστημίου του Αλφόρ της Γαλλίας (1919-1923), έγινε ο πρώτος καθηγητής και ιδρυτής του τμήματος κτηνιατρικής χειρουργικής στην ηλικία των 52 ετών, στη νεοϊδρυθείσα τότε Κτηνιατρική Σχολή της Θεσσαλονίκης, στην Ελλάδα το 1951 (Georgakis 2002). Ο Βικελίδης ήταν αντισυνταγματάρχης του Κτηνιατρικού Σώματος του Ελληνικού Στρατού πριν να του ανατεθεί η θέση του καθηγητή κτηνιατρικής χειρουργικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης (Georgakis 2002). Κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής του θητείας, ο Βικελίδης ασκούσε χειρουργική ιπποειδών και είχε αναλάβει καθήκοντα διευθυντή των Κτηνιατρικών Στρατιωτικών Κλινικών στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Στο διάστημα αυτό αναλάμβανε επίσης χειρουργικές επεμβάσεις σε ιπποειδή σε ιδιωτική βάση αποκτώντας φήμη στην πόλη

Εικόνα 2. Ο καθηγητής και η σύζυγος Βικελίδη σε δείπνο με ζωοκόμους της κλινικής και τις συζύγους τους (αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 2. Professor and Mrs Vikelidis in a dinner with animal technicians of the Clinic and their wives (author's LP personal files).

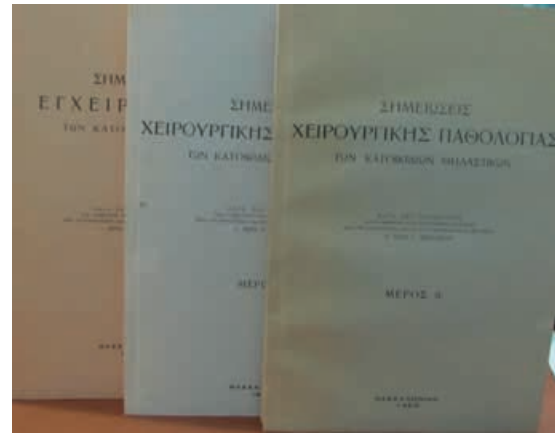
were built in Athens, Thessaloniki and Larisa and involved in the diagnosis and treatment of equine patients of the Greek army.

First period. The beginning (1950-1970)

The advent of modern veterinary surgery in Greece is traced to professor Ioannis Vikelidis (1899-1978) of Aristotle University of Thessaloniki (Figure 1). Professor Vikelidis, a graduate of Alford France (1919-1923), became the first professor and founder of veterinary surgery, at the age of 52, in the newly established Veterinary School in Thessaloniki Greece in 1951 (Georgakis 2002). Vikelidis was a Lieutenant Colonel of the Greek Veterinary Corps before appointed Professor of Veterinary Surgery of the Aristotle University of Thessaloniki (Georgakis 2002). During his military service, Vikelidis practiced equine surgery and served as head of the Army Veterinary Hospitals in Athens and Thessaloniki. During this period Vikelidis also performed equine surgeries in private practice and gained reputation in the city of Thessaloniki (Georgakis 2002). Long before entering the academia, in 1930 Vikelidis reported vagal nerve paralysis in two horses and cauda equina neuritis in a horse (Petropoulos & Vikelidis 1930a, Petropoulos & Vikelidis 1930b). Professor Vikelidis organized and developed the Clinic of Surgery from the very beginning (Georgakis 2002) (Figure 2). In 1955 and 1956 Vikelidis wrote the

της Θεσσαλονίκης (Georgakis 2002). Πολύ πριν εργασθεί ως ακαδημαϊκός, το 1930 ο Βικελίδης δημοσίευσε περιστατικά με παράλυση του πνευμονογαστρικού νεύρου σε δύο ίππους και νευρίτιδα της ιππουρίδας σε έναν ίππο (Petropoulos & Vikelidis 1930a, Petropoulos & Vikelidis 1930b). Ο καθηγητής Βικελίδης οργάνωσε και ανέπτυξε τη χειρουργική κλινική από την αρχή (Georgakis 2002) (Εικόνα 2). Το 1955 και 1956 ο Βικελίδης εκπόνησε τα πρώτα τρία εγχειρίδια κτηνιατρικής χειρουργικής στην Ελληνική γλώσσα (Εικόνα 3). Το 1958 δημοσίευσε την πρώτη ελληνική εργασία κτηνιατρικής ορθοπεδικής που αναφερόταν στη χειρουργική σταθεροποίηση καταγμάτων στα ζώα συντροφιάς (Vikelidis 1958). Δύο έτη αργότερα δημοσίευσε άλλη μία μονογραφία που αναφερόταν στη θεραπεία των καταγμάτων στα παραγωγικά ζώα (Vikelidis 1960). Το 1964 το ενδιαφέρον του για την ουρολιθίαση οδήγησε σε μια δημοσίευση τριών περιστατικών σε σκύλους με λίθους στην ουροδόχο κύστη και στην ουρήθρα (Vikelidis 1964).

Στις αρχές της δεκαετίας του 1960 νέο αίμα εισήλθε στην κλινική: οι κτηνίατροι Φώτης Παπαδόπουλος και Ιωάννης Τσιαμίτας, πολλά υποσχόμενοι ως βοηθητικό διδακτικό προσωπικό. Η συσχέτιση μεταξύ ανθρώπινης ιατρικής και κτηνιατρικής οδήγησαν στη δημιουργία ειδικοτήτων συμπεριλαμβανομένων της χειρουργικής, ακτινολογίας και αναισθησιολογίας. Οι Παπαδόπουλος και Τσιαμίτας σύντομα μετά την ανάληψη των καθηκόντων τους ανέπτυξαν ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ακτινολογία και την οφθαλμολογία, εξέταζαν κλινικά περιστατικά και παρέδιδαν μαθήματα στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο 424 και στην Ιατρική Σχολή, αντίστοιχα. Το 1960 ο Burns περιέγραψε διάφορες τεχνικές χειρουργικής του θώρακα στο σκύλο και τη γάτα και οι Lumb et al. περιέγραψαν την πρώτη λοβεκτομή πνεύμονα στο σκύλο το 1965 (Burns 1960, Lumb και συν., 1965). Το 1963 ο Knight δημοσίευσε διαθωρακική οισοφαγοτομή σε 75 περιστατικά σε σκύλο για τη χειρουργική αφαίρεση ξένων σωμάτων (Knight 1963). Το 1963 ο Παπαδόπουλος δημοσίευσε τη διδακτορική του διατριβή με τίτλο «Χειρουργική του θώρακα στο σκύλο» (Papadopoulos 1963) (Εικόνα 4). Η χειρουργική

Εικόνα 3. Τα εγχειρίδια κτηνιατρικής χειρουργικής του καθηγητή Βικελίδη (αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 3. Vikelidis's textbooks of Veterinary Surgery (author's LP personal files).

first three textbooks of veterinary surgery in the Greek language (Figure 3). In 1958 he published the first Greek veterinary orthopaedics paper associated with fracture fixation in small animals (Vikelidis 1958). Two years later another monograph related to the treatment of fractures in large animals was published (Vikelidis 1960). In 1964 a keen interest in urolithiasis led to a report of three cases of bladder and urethral calculi in dogs (Vikelidis 1964).

In the early sixties new blood entered the clinic: Photios Papadopoulos DVM and Ioannis Tsiमितas DVM two promising teaching assistants. The association between human and veterinary medicine stimulated the development of specialties including surgery, radiology and anaesthesiology. Papadopoulos and Tsiमितas soon after their appointment developed a keen interest in radiology and ophthalmology and attended clinics and classes in 424 Army Hospital and in Medical School, respectively. In 1960 Burns described various techniques for performing thoracic surgery in dogs and cats, and Lumb et al. described the first lung lobectomy technique in a dog in 1965 (Burns 1960, Lumb et al., 1965). In 1963, Knight reported transthoracic oesophagotomy in a series of 75 dogs for the removal of foreign bodies (Knight 1963). In 1963 Papadopoulos published his PhD thesis entitled “Thoracic surgery in the dog” (Papadopoulos 1963) (Figure 4). Surgical management of pyloric stenosis in dogs was first described by Archibald and Mitton in 1954 (Archibald & Mitton 1954). In 1964 the first two cases of canine pyloric stenosis in Greece were

Εικόνα 4. Η διδακτορική διατριβή του Παπαδόπουλου, που αναφέρεται στη «Χειρουργική του θώρακα στο σκύλο» (αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 4. Papadopoulos's PhD thesis on “Thoracic surgery of the dog” (author's LP personal files).

αντιμετώπιση της πυλωρικής στένωσης στο σκύλο περιγράφεται πρώτη φορά από τους Archibald και Mitton το 1954 (Archibald & Mitton 1954). Το 1964 τα δυο πρώτα περιστατικά πυλωρικής στένωσης σε σκύλο στην Ελλάδα δημοσιεύτηκαν από τους Βικελίδη και Παπαδόπουλο (Vikelidis & Papadopoulos 1964a). Το 1940 ο Hoflund περιέγραψε το σύνδρομο πνευμονογαστρικής δυσπεψίας στα μηρυκαστικά (Rosenberger 1979). Το 1964 οι Βικελίδης και Παπαδόπουλος δημοσίευσαν δύο περιστατικά λειτουργικών διαταραχών του στομάχου σε μηρυκαστικά οι οποίες προκλήθηκαν από τρώση του πνευμονογαστρικού νεύρου (Vikelidis & Papadopoulos 1964b). Το 1961 ο Espersen δημοσίευσε περιστατικό διάτασης και στροφής του τυφλού εντέρου σε αγελάδα (Espersen 1961). Το 1965 ο Παπαδόπουλος περιέγραψε ένα παρόμοιο περιστατικό σε αγελάδα (Papadopoulos 1965). Το 1965 ο κτηνίατρος Νικόλαος Γκαγκάτσης προσλήφθηκε ως βοηθητικό διδακτικό προσωπικό στην κλινική. Ο Γκαγκάτσης ασχολήθηκε με την χειρουργική των βοοειδών. Το 1957 ο Gibbens περιέγραψε την χρήση δερματικού μοσχεύματος για την αντικατάσταση του πρόσθιου χιαστού συνδέσμου κατόπιν ρήξης του σε σκύλο (Gibbens 1957). Το 1967 ο Παπαδόπουλος δημοσίευσε δύο περιστατικά ρήξης πρόσθιου χιαστού συνδέσμου σε σκύλους που αντικαταστάθηκαν με δερματικό μόσχευμα (Papadopoulos 1967). Το 1949 ο Zepp ανέφερε την εκτομή του έξω ακουστικού πόρου για την διαχείριση της έξω ωτίτιδας στο σκύλο (Zepp 1949). Το 1966 ο Παπαδόπουλος δημοσίευσε τέσσερα περιστατικά σκύλων που υπέστησαν εκτομή του πλάγιου τοιχώματος του έξω ακουστικού πόρου για τη διαχείριση της έξω ωτίτιδας (Papadopoulos 1966). Το 1961 εξάρθρωμα της επιγονατίδας προς τα άνω περιγράφηκε σε βοοειδή (Curtis 1960). Το 1967 οι Παπαδόπουλος και Γκαγκάτσης ανέφεραν ένα περιστατικό εξάρθρωματος προς τα άνω της επιγονατίδας σε αγελάδα που ανατάχθηκε με χειρουργική επέμβαση εκτομής του μέσου επιγονατιδοκνημιαίου συν-

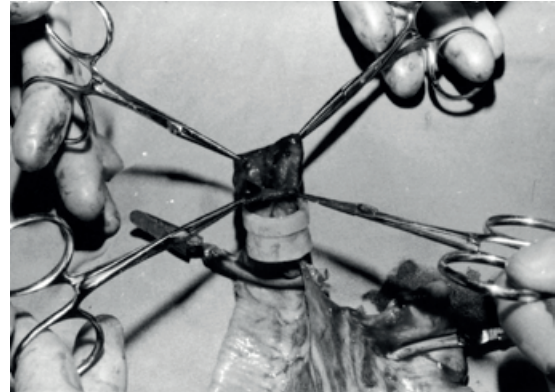

Εικόνα 5. Προς τα άνω εξάρθρωμα της επιγονατίδας στο αριστερό οπίσθιο άκρο αγελάδας (Papadopoulos & Gagatsis 1967).

Figure 5. Upward fixation of the patella of the left hind limb in a cow (Papadopoulos & Gagatsis 1967).

reported by Vikelidis and Papadopoulos (Vikelidis & Papadopoulos 1964a). In 1940 Hoflund described vagal indigestion syndrome in ruminants (Rosenberger 1979). In 1964, Vikelidis and Papadopoulos reported two cases of functional disturbances of the stomach in ruminants caused by vagal nerve injuries (Vikelidis & Papadopoulos 1964b). In 1961, Espersen reported coecal dilatation and dislocation in the cow (Espersen 1961). In 1965, Papadopoulos described a similar case in a cow (Papadopoulos 1965). In 1965 Nikolaos Gagatsis DVM was hired as a teaching assistant in the clinic. Gagatsis was involved in bovine surgery. In 1957 Gibbens described the use of skin graft for the repair of anterior cruciate ligament rupture in dogs (Gibbens 1957). In 1967 Papadopoulos reported two cases of anterior cruciate ligament rupture in the dogs that were repaired with a skin graft (Papadopoulos 1967). In 1949, Zepp reported lateral ear canal resection for the management of otitis externa in the dog (Zepp 1949). In 1966, Papadopoulos reported a series of four dogs that had lateral ear canal resection for the management of otitis externa (Papadopoulos 1966). In 1961, upward patellar fixation was described in a cow (Curtis 1960) In 1967, Papadopoulos and Gagatsis reported a case of an upward patellar fixation in a cow that was reduced surgically by transection of the medial patellotibial ligament (Papadopoulos & Gagatsis 1967) (Figure 5). In 1967, Leighton described everting end-to-end intestinal anastomosis in dogs and Grier evaluated invagination techniques in intestinal anastomosis in dogs in 1968 (Leighton 1967, Grier 1968). In 1968 Tsiamitas published his PhD thesis entitled “An experimental method of end-to-end enteroanastomosis in the dog” (Tsiamitas 1968) (Figure 6). The first successful attempt for the repair of femoral neck fractures was reported by Cawley et al. in 1956 (Cawley et al. 1956). In 1968, Papadopoulos published his habilitation related to the experimental study of fractures of the femoral head in the dog (Papadopoulos 1968). Surgical treatment of canine hip luxation was reported by Knowles et al. in 1953 (Knowles et al. 1953). In 1969, Papadopoulos and Dessiris reported the toggle-pin technique for the management of hip luxation in two dogs (Papadopoulos & Dessiris 1969). In 1970 Angelos Dessiris DVM was appointed teaching assistant in surgery. Dessiris soon expressed a keen interest in radiology, which led him to receive postgraduate training in radiology in a human hospital for a year. In 1966 Clemente reported a technique for

δέσμου (Papadopoulos & Gagatsis 1967) (Εικόνα 5). Το 1967 ο Leighton περιέγραψε την τεχνική εκτροφής του βλεννογόνου, εντερεκτομής και τελικοτελικής εντερο-αναστόμωσης στο σκύλο και ο Grier αξιολόγησε τεχνικές δημιουργίας εγκολεασμού κατά την εντεροαναστόμωση στο σκύλο το 1968 (Leighton 1967, Grier 1968). Το 1968 ο Τσιαμίτας δημοσίευσε τη διδακτορική του διατριβή με τίτλο «Μία πειραματική μέθοδος τελικοτελικής εντερο-αναστόμωσης στο σκύλο» (Tsiamitas 1968) (Εικόνα 6). Η πρώτη επιτυχημένη προσπάθεια για την σταθεροποίηση καταγμάτων της κεφαλής του μηριαίου δημοσιεύτηκε από τους Cawley et al. το 1956 (Cawley et al. 1956). Το 1968 ο Παπαδόπουλος δημοσίευσε τη διατριβή του επί υφηγεσία, αναφορικά με την πειραματική χειρουργική σταθεροποίηση των καταγμάτων της κεφαλής του μηριαίου στο σκύλο (Papadopoulos 1968). Η χειρουργική αντιμετώπιση του εξάρθρατος του ισχίου στο σκύλο δημοσιεύτηκε από τους Knowles et al. το 1953 (Knowles και συν. 1953). Το 1969 οι Παπαδόπουλος και Δεσίρης δημοσίευσαν την τεχνική με ήλο κεκαμμένο σε ορθή γωνία κατά τη χειρουργική αντιμετώπιση εξάρθρατος του ισχίου σε δύο σκύλους (Papadopoulos & Dessiris 1969). Το 1970 ο κτηνίατρος Άγγελος Δεσίρης ανέλαβε καθήκοντα ως βοηθητικό διδακτικό προσωπικό στη μονάδα χειρουργικής. Ο Δεσίρης σύντομα εξέφρασε ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς την ακτινολογία, το οποίο τον οδήγησε σε μετεκπαίδευση στην ακτινολογία σε ανθρώπινο νοσοκομείο για ένα χρόνο. Το 1966 ο Clemente ανέφερε μια τεχνική για τον ακρωτηριασμό της 3ης φάλαγγας στα βοοειδή (Clemente 1966). Το 1969 οι Δεσίρης και Παπαδόπουλος δημοσίευσαν 7 περιστατικά σε βοοειδή που υπέστησαν ακρωτηριασμό της 3ης φάλαγγας ως θεραπευτική αντιμετώπιση χρόνιων παθήσεων του

Εικόνα 6. Συνθετικός δακτύλιος για τελικοτελική εντεροαναστόμωση σε σκύλο (Tsiamitas 1968).

Figure 6. Synthetic ring to aid in an end-to-end intestinal anastomosis in a dog (Tsiamitas 1968).

digit amputation in cattle (Clemente 1966). In 1969, Dessiris and Papadopoulos reported a series of seven oxes that underwent digit amputation for the treatment of long-standing claw pathology (Dessiris & Papadopoulos 1969).

During the fifties the surgical caseload of the clinic was low and consisted mainly of equines and farm animals and surgeries were performed most often under local, regional or intravenous anaesthesia (Figure 7). It was not until 1980 when the introduction of general anaesthesia with inhalant anaesthetics facilitated the development of more complicated and sophisticated

44	46	21/7/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	4	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
45	47	26/7/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	3	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
46	48	31/7/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	2	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
47	49	5/8/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
48	50	10/8/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
49	51	15/8/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
50	52	20/8/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
51	53	25/8/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
52	54	30/8/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
53	55	3/9/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
54	56	8/9/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
55	57	13/9/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
56	58	18/9/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
57	59	23/9/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
58	60	28/9/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
59	61	3/10/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
60	62	8/10/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
61	63	13/10/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
62	64	18/10/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
63	65	23/10/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
64	66	28/10/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
65	67	3/11/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
66	68	8/11/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
67	69	13/11/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
68	70	18/11/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
69	71	23/11/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
70	72	28/11/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
71	73	3/12/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
72	74	8/12/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
73	75	13/12/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
74	76	18/12/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης
75	77	23/12/55	Παπαδόπουλος	Παπαδόπουλος	1	28/1/54	Δεσίρης	Δεσίρης

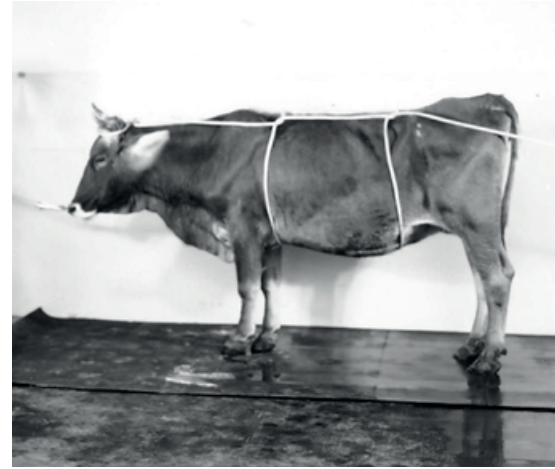
Εικόνα 7. Η σελίδα 2 από το βιβλίο καταγραφής των χειρουργικών επεμβάσεων της Κλινικής (αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 7. Page 2 from the surgical case logbook of the Clinic (author's LP personal files).

Εικόνα 8. Ανασθητική συσκευή για παραγωγικά ζώα που αγοράστηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1970 και χρησιμοποιήθηκε κυρίως σε ιπποειδή (αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 8. A large animal anaesthesia machine was purchased in late seventies and used mainly for equines (author's LP personal files).

Εικόνα 9. Τεχνική ακινητοποίησης με σκοινί για την τοποθέτηση αγελάδας σε πλάγια κατάκλιση στα μέσα της δεκαετίας του 1970 (αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 9. Half-hitch technique for casting an ox in mid-seventies (author's LP personal files).

άκρου ποδός (Dessiris & Papadopoulos 1969).

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1950 ο αριθμός χειρουργικών περιστατικών της κλινικής ήταν μικρός, περιλάμβανε κυρίως ιπποειδή και παραγωγικά ζώα και οι επεμβάσεις γίνονταν συχνότερα υπό τοπική, στελεχειαία ή ενέσιμη αναισθησία (Εικόνα 7). Από το 1980 και έπειτα, με την η εισαγωγή της γενικής αναισθησίας με εισπνεόμενα αναισθητικά, διευκολύνθηκε η ανάπτυξη πιο περίπλοκων και εκλεπτυσμένων χειρουργικών τεχνικών στα ιπποειδή (Εικόνα 8). Ο Βικελίδης ήταν κυρίως χειρουργός ιπποειδών και τα περισσότερα εκπαιδευτικά μέλη της κλινικής αναλάμβαναν επεμβάσεις σε μεγάλα ζώα (Εικόνες 9-12).

surgical procedures in the equines (Figure 8). Vikelidis was mainly equine surgeon and most faculty members of the clinic were involved in large animal surgery (Figures 9-12). Faculty surgeons were hesitant to proceed in the treatment of small animal diseases, since they were lacking specialization. The need of new clinical facilities to accommodate the expansion of knowledge and caseload was recognized as early as 1958. However, the new clinic of surgery along with the laboratory of radiology was completed in early 1970. The facilities of the clinic of surgery

Εικόνα 10. Ο Δημήτριος Ιγγλέσης, ζωκόμος της μονάδας χειρουργικής, εφαρμόζει ρινοσφιγκτήρα σε αγελάδα (αρχές της δεκαετίας του 1970 - αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 10. Dimitrios Iglis, an animal technician of the clinic of surgery, applying a nose holder in a cow (early seventies - author's LP personal files).

Εικόνα 11. Ο Καραγιάννης, ζωκόμος της χειρουργικής κλινικής χρησιμοποιεί την ουρά για να επιτύχει ακινητοποίηση του οπίσθιου άκρου (αρχές της δεκαετίας του 1970, αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 11. Karayiannis, an animal technician of the clinic of surgery is using the tail to achieve hind limb restraining (early seventies - author's LP personal files).

Εικόνα 12. Αποκεράτωση βοοειδούς (1971 - αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 12. Dehorning of a cattle (1971 - author's LP personal files).

Εικόνα 13. Ο καθηγητής Παπαδόπουλος εξετάζει σκύλο στη νεόκτιστη χειρουργική κλινική τις αρχές του 1970 (αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 13. Professor Papadopoulos examining a dog in the newly built Clinic of Surgery in early 1970 (author's LP personal files).

Οι πανεπιστημιακοί χειρουργοί δίσταζαν να επεκταθούν προς τη θεραπεία παθήσεων στα ζώα συντροφιάς καθώς δεν διέθεταν την εξειδίκευση. Η ανάγκη για νέες εγκαταστάσεις στην κλινική για να εξυπηρετήσουν την επέκταση της γνώσης και του φόρτου των περιστατικών είχε ήδη διαπιστωθεί από το 1958. Ωστόσο, η ανανεωμένη χειρουργική κλινική μαζί με το εργαστήριο ακτινολογίας ολοκληρώθηκε στις αρχές του 1970. Οι εγκαταστάσεις της χειρουργικής κλινικής και ιδίως του εργαστηρίου ακτινολογίας ήταν συγκρίσιμες με τις αντίστοιχες άλλων Κτηνιατρικών Σχολών της Δυτικής Ευρώπης. Η νεόκτιστη δώροφη κλινική είχε, μεταξύ άλλων, χειρουργικές αίθουσες για ορθοπεδικές επεμβάσεις και επεμβάσεις μαλακών ιστών ζώων συντροφιάς, μία μεγάλη χειρουργική αίθουσα ιπποειδών και πολλούς χώρους νοσηλείας. Ωστόσο, σημαντική αύξηση στον αριθμό των χειρουργικών περιστατικών στα ζώα συντροφιάς σημειώθηκε τελικά στα τέλη της δεκαετίας του 1960. Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν τον Παπαδόπουλο να επισκεφτεί το Royal Veterinary College του Λονδίνου το 1963. Εκεί ο Παπαδόπουλος πέρασε τουλάχιστον 18 μήνες ως ειδικεύομενος, ασκώντας χειρουργική των ζώων συντροφιάς, οφθαλμολογία, ακτινολογία και αναισθησιολογία, υπό την επιτήρηση του καθηγητή Formston. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο Λονδίνο οι Παπαδόπουλος και Formston δημοσίευσαν ένα άρθρο που αφορούσε στην επίδραση της αλφα-χυμοθρυψίνης στον φακό και τον αμφιβληστροειδή των σκύλων (Papadopoulos & Formston 1965). Η εργασία αυτή παρουσιάστηκε επίσης στο Συνέδριο της Βρετανικής Εταιρείας Μικρών Ζώων που έλαβε χώρα στο Λονδίνο το 1965. Μετά την ολοκλήρωση

Εικόνα 14. Ο καθηγητής Παπαδόπουλος στο νεόκτιστο χειρουργείο στις αρχές του 1970 (αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 14. Professor Papadopoulos in the newly built operating room in early 1970 (author's LP personal files).

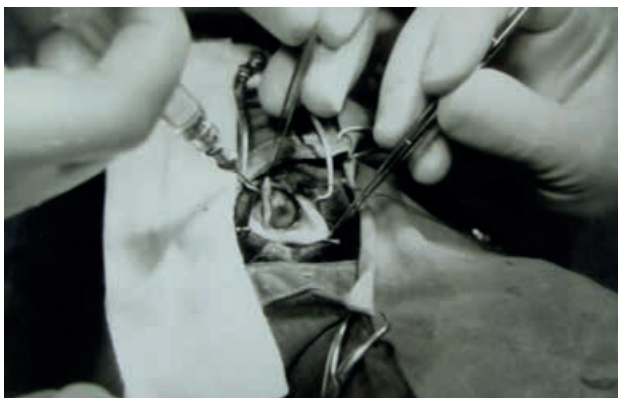
and especially the radiology lab were comparable with those of other Western European veterinary schools. The newly constructed two-floor clinic had, among others, operating rooms for small animal orthopedic and soft tissue surgeries, a large equine operating room and many hospitalization areas. A significant increase however in small animal caseload was actually noted by the end of the sixties. These developments led Papadopoulos to visit Royal Veterinary College in London in 1963. There, Papadopoulos spent almost 18 months, as a resident, practicing small animal surgery, ophthalmology, radiology and anaesthesiology under the supervision of Professor Formston. During his stay in London, Papadopoulos and Formston published an article on the effect of alpa-chemotrypsin on the lens and retina in dogs (Papadopoulos & Formston 1965). This paper was also presented in British Small Animal Association Congress that took place in London in 1965. After the completion of his residency, Papadopoulos made short visits to the Veterinary Schools of Copenhagen, Denmark and Stockholm, Sweden and received further training in small and large animal surgery. In Denmark and Stockholm Papadopoulos spend four months and worked with Professors Obel and Espersen. Papadopoulos became Professor of veterinary surgery in 1968 following the retirement of Professor Vikelidis. Professor Papadopoulos was the founder of small animal orthopaedics, neurosurgery and ophthalmology in Greece and during his career veterinary surgery entered into

Εικόνα 15. Το χειρουργείο μαλακών ιστών της Κλινικής στις αρχές του 1970 (αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 15. The soft tissue operating room of the Clinic in early 1970 (author's LP personal files).

της μετεκπαίδευσής του ο Παπαδόπουλος έκανε σύντομες επισκέψεις στις Κτηνιατρικές Σχολές της Κοπεγχάγης στη Δανία και της Στοκχόλμης στη Σουηδία, όπου και έλαβε περαιτέρω εκπαίδευση στη χειρουργική, τόσο των ζώων συντροφιάς όσο και των παραγωγικών ζώων. Στη Δανία και τη Στοκχόλμη ο Παπαδόπουλος πέρασε τέσσερις μήνες όπου συνεργάστηκε με τους καθηγητές Obel και Espersen. Ο Παπαδόπουλος έγινε καθηγητής κτηνιατρικής χειρουργικής το 1968 κατόπιν συνταξιοδότησης του καθηγητή Βικελίδη. Ο καθηγητής Παπαδόπουλος ήταν ο ιδρυτής της ορθοπεδικής των ζώων συντροφιάς, της νευροχειρουργικής και της οφθαλμολογίας στην Ελλάδα, και κατά τη διάρκεια της καριέρας του η κτηνιατρική χειρουργική εισήλθε σε μια νέα εποχή (Εικόνες 13-19).

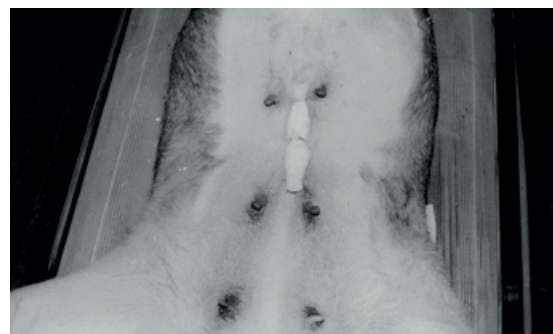
Εικόνα 17. Ο καθηγητής Παπαδόπουλος και η ομάδα του εν ώρα χειρουργικής επέμβασης καταρράκτη σε σκύλο (1972 - αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 17. Professor Papadopoulos and his team performing cataract surgery in a dog (1972 - author's LP personal files).

Εικόνα 16. Ο καθηγητής Παπαδόπουλος με άλλους καθηγητές της Κτηνιατρικής Σχολής Θεσσαλονίκης. Από αριστερά οι Χριστοδούλου, Ασπιώτης, Τσιρογιάννης και Βλάχος (στο βάθος - αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 16. Professor Papadopoulos with other Professors of the Veterinary School of Thessaloniki. From left Christodoulou, Aspiotis, Tsirogiannis and Vlachos (in the background - author's LP personal files).

Εικόνα 18. Τυλιγμένη γάζα τοποθετημένη πάνω στα χειρουργικά χείλη λαπαροτομής που συγκρατείται με απλές χωριστές ραφές διαμέσου του δέρματος και του υποδορίου ιστού. Μια τεχνική που χρησιμοποιήθηκε σε καθημερινή βάση στη χειρουργική κλινική τη δεκαετία του 1980 ως τεχνική επίδεσης του χειρουργικού τραύματος λαπαροτομής (αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 18. A gauze roll placed over a laparotomy wound and secured in place with simple interrupted sutures passed through skin and subcutis. A technique used routinely in the clinic of surgery in the eighties as laparotomy wound dressing (author's LP personal files).

Εικόνα 19. Τα εγχειρίδια κτηνιατρικής χειρουργικής του Παπαδόπουλου (αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 19. Papadopoulos's textbooks of veterinary surgery (author's LP personal files).

Σταθερότητα δεύτερης χρονικής περιόδου (1970-1990)

Το 1970 οι Γκαγκάτσης και Δεσίρης δημοσίευσαν ένα σπάνιο περιστατικό περισιφιγμένης κήλης διαμέσου ρήξης του επιπλόου σε μία αγελάδα (Gagatsis & Dessiris 1970). Το 1930 ο Bosshart ανέφερε πρώτος εντερικό εγκολεασμό σε βοοειδή (Bosshart 1930). Το 1970 ο Παπαδόπουλος δημοσίευσε τέσσερα περιστατικά εντερικού εγκολεασμού σε βοοειδή που αντιμετωπίστηκαν χειρουργικά (Papadopoulos et al. 1970). Το 1955 οι Seibold et al. δημοσίευσαν πιθανή συσχέτιση μεταξύ των νεοπλασμάτων του οισοφάγου και της λοίμωξης από *Spirocerca lupi* στο σκύλο (Seibold et al. 1955). Το 1971, ο Δεσίρης δημοσίευσε περιστατικό μεγαοισοφάγου σε σκύλο εξαιτίας της *Spirocerca lupi* (Dessiris 1971). Το 1969 οι Pelug και Calnan μελέτησαν για πρώτη φορά τη φυσιολογική ανατομία των λεμφαγγείων του οπίσθιου άκρου του σκύλου (Pelug & Calnan 1969). Το 1971 οι Βλαχάκης-Μιλιαράς και Δεσίρης μελέτησαν τα φυσιολογικά λεμφαγγεία στο οπίσθιο άκρο του σκύλου μέσω άμεσης λεμφαγγειογραφίας (Vlachakis-Miliaras and Dessiris 1971). Το 1971 οι κτηνίατροι Νικόλαος Μουστάρας και Θεόδωρος Παπαδόπουλος ανέλαβαν καθήκοντα βοηθητικού διδακτικού προσωπικού στη μονάδα χειρουργικής. Το 1952 οι Wiessner και Wiessner δημοσίευσαν το πρώτο περιστατικό επιφυσιόλυσης της κεφαλής του μηριαίου σε μια αγελάδα (Wiessner & Wiessner 1952). Το 1971 οι Σαουλίδης και Δεσίρης δημοσίευσαν περιστατικό επιφυσιόλυσης της κεφαλής του μηριαίου σε χοίρο (Saoulidis & Dessiris 1971). Η μυελογραφία στο σκύλο μελετήθηκε για πρώτη φορά το 1936 (Brook 1936). Το 1972 ο Δεσίρης δημοσίευσε τη διδακτορική του διατριβή με θέμα τη μελέτη της μυελογραφίας σε φυσιολογικούς σκύλους (Dessiris 1972). Το 1962 ο Vitums περιέγραψε συγγενή έκτοπη προέλευση δεξιάς υποκλείδιας αρτηρίας και κοινής καρωτίδας σε σκύλο (Vitums 1962). Το 1973 ο Δεσίρης δημοσίευσε ένα περιστατικό αγγειακού δακτυλίου σε σκύλο με παγίδευση του οισοφάγου από τις δύο κοινές καρωτίδες αρτηρίες (Dessiris 1973). Το 1957 ο Worthman ανέφερε την παράλυση των περιφερικών νεύρων στο σκύλο (Worthman 1957). Το 1973 οι Δεσίρης και συν. δημοσίευσαν παραλύσεις εξαιτίας κακώσεων των περιφερικών νεύρων στο σκύλο (Dessiris et al. 1973a). Η ουρογραφία στο σκύλο περιγράφηκε πρώτη φορά από τους Borthwick και Robbie το 1969 (Borthwick & Robbie 1969). Το 1973 οι Δεσίρης και Παπαδόπουλος έκαναν απεκκριτική ουρογραφία σε σκύλους με τη χορήγηση αυξανόμενης δόσης σκιαγραφικού (Dessiris & Papadopoulos 1973). Το 1972 ο κτηνίατρος Δημήτριος Ραπτόπουλος ανέλαβε καθήκοντα βοηθητικού διδακτικού προσωπικού στη χειρουργική κλινική. Ο Leslie Hall από το Πανεπιστήμιο του Cambridge ήταν ο πρώτος που περιέγραψε αναισθησία με αλοθάνιο στην κτηνιατρική πράξη (Hall 1957). Το 1973 οι Δεσίρης και συν. δημοσίευσαν την χρήση αναισθησίας με φλουοθάνιο

a new era (Figures 13-19).

Second period- stability (1970-1990)

In 1970 Gagatsis and Dessiris reported an unusual case of intestinal strangulation through an omental rent in a cow (Gagatsis & Dessiris 1970). In 1930, Bosshart first reported intestinal intussusception in cattle (Bosshart 1930). In 1970, Papadopoulos et al. reported four cases of intestinal intussusception in cattle which received surgical treatment (Papadopoulos et al. 1970). In 1955, Seibold et al. reported a possible association between oesophageal tumors and *Spirocerca lupi* infection in dogs (Seibold et al. 1955). In 1971, Dessiris reported a case of megaesophagus in a dog associated with *Spirocerca lupi* infection (Dessiris 1971). In 1969, Pelug and Calnan studied for the first time the normal anatomy of the lymphatics of the hind limb of dogs (Pelug & Calnan 1969). In 1971, Vlachakis-Miliaras and Dessiris studied normal lymphograms in the canine hind limb by direct lymphography (Vlachakis-Miliaras and Dessiris 1971). In 1971 Nikolaos Moustardas DVM and Theodoros Papadopoulos DVM were hired as teaching assistants in surgery. In 1952 Wiessner and Wiessner reported the first case of epiphysiolysis of the femoral head in a sow (Wiessner & Wiessner 1952). In 1971 Saoulidis and Dessiris reported another case of femoral head epiphysiolysis in a sow (Saoulidis & Dessiris 1971). Myelography in dogs was initially studied in 1936 (Brook 1936). In 1972 Dessiris published his PhD thesis related to the study of myelography in normal dogs (Dessiris 1972). In 1962 Vitums described anomalous origin of the right subclavian and common carotid arteries in the dog (Vitums 1962). In 1973 Dessiris reported a case of vascular ring anomaly in a dog associated with esophageal compression from both common carotid arteries (Dessiris 1973). In 1957 Worthman reported peripheral nerve paralyzes in the dog (Worthman 1957). In 1973 Dessiris et al. described paralyzes caused by peripheral nerve injuries in dogs (Dessiris et al., 1973a). Urography in dogs was described by Borthwick and Robbie in 1969 (Borthwick & Robbie 1969). In 1973 Dessiris and Papadopoulos performed intravenous urography in dogs by administration of an increased dose of contrast media (Dessiris & Papadopoulos 1973). In 1972 Dimitrios Raptopoulos DVM was appointed as a teaching assistant in surgery. Leslie Hall of Cambridge was

στη χειρουργική του σκύλου (Dessiris και συν. 1973b). Το 1974 οι Δεσίρης και Βλαχάκης-Μηλιαράς δημοσίευσαν την επίδραση της μερικής και ολικής σπληνεκτομής σε σκύλους (Dessiris & Vlachakis-Miliaras 1974). Το 1974, οι Δεσίρης και Ραπτόπουλος δημοσίευσαν περιστατικό σπαστικού συνδρόμου σε αγελάδα (Dessiris & Raptopoulos 1974). Το ίδιο έτος οι Μουστάρδας και συν. μελέτησαν την επίδραση της οξυτετρακυκλίνης στην πώρωση των καταγμάτων στο σκύλο (Moustardas et al. 1974). Το 1974, ο Νικόλαος Μουστάρδας δημοσίευσε τη διδακτορική του διατριβή με θέμα την επίδραση των κορτικοστεροειδών στην πώρωση των καταγμάτων στο σκύλο (Moustardas 1974). Το 1973, ο Nunamaker περιέγραψε την αποκατάσταση των καταγμάτων της κεφαλής του μηριαίου οστού με συμπιεστική οστεοσύνθεση των καταγματικών άκρων (Nunamaker 1973). Το 1974, ο Δεσίρης δημοσίευσε τη διατριβή του επί υψηλότητας σχετικά με την συμπιεστική οστεοσύνθεση στο σκύλο (Dessiris 1974). Το 1958, οι Patterson και Munson περιέγραψαν μετατραυματικό χυλοθώρακα σε σκύλους που αντιμετώπιστηκαν με απολίνωση του θωρακικού πόρου (Patterson & Munson 1958). Το 1976, οι Πεγιάς και συν. δημοσίευσαν διάφορες μεθόδους λεμφαγγειογραφίας στον πειραματικά προκαλούμενο χυλοθώρακα στο σκύλο (Pejas et al. 1976). Η δυσπλασία του ισχίου στο σκύλο αναφέρεται στην κτηνιατρική βιβλιογραφία πρώτη φορά το 1959 (Schnelle 1959). Το 1976, οι Μιχαηλίδης και Δεσίρης δημοσίευσαν δυο περιστατικά δυσπλασίας του ισχίου σε σκύλους (Michailidis & Dessiris 1976). Το 1975, ο κτηνίατρος Χαρίλαος Καρατζιάς προσελήφθη ως βοηθητικό διδακτικό προσωπικό στη χειρουργική κλινική. Το 1976, ο Δημήτρης Ραπτόπουλος δημοσίευσε τη διδακτορική του διατριβή σχετικά με την μελέτη οστικών μοσχευμάτων στο σκύλο (Raptopoulos 1976). Το 1977, οι Καρατζιάς και Ραπτόπουλος ανέφεραν περιστατικό οστεοχόνδρωσης του μηριαίου κονδύλου σε σκύλο (Karatzias & Raptopoulos 1977). Το 1978, οι Καρατζιάς και Δεσίρης περιέγραψαν πέντε περιστατικά καταγμάτων του μηριαίου που αντιμετώπιστηκαν με συμπιεστική οστεοσύνθεση σε σκύλους (Katazias & Dessiris 1978). Το 1981, οι Δεσίρης και Παπαδόπουλος ανέφεραν επιπλοκές οστεοσύνθεσης των διαφυσιακών καταγμάτων σε 55 σκύλους και το ίδιο έτος οι Δεσίρης και Μουστάρδας δημοσίευσαν δύο περιστατικά με παραμόρφωση της γραμμής των άκρων σε σκύλους (Dessiris & Papadopoulos 1981, Dessiris & Moustardas 1981). Το 1981 οι κτηνίατροι Γεώργιος Τσιμόπουλος και Μαρία Καραγιαννοπούλου ανέλαβαν καθήκοντα βοηθητικού διδακτικού προσωπικού στην μονάδα χειρουργικής. Στα τέλη της δεκαετίας του 1970, ο Ραπτόπουλος επισκέφθηκε το Bristol στο Ηνωμένο Βασίλειο για να ειδικευθεί στην Κτηνιατρική Αναισθησιολογία. Κατόπιν της ολοκλήρωσης της εκπαίδευσής του, ο Ραπτόπουλος έγινε διπλωματούχος Κτηνιατρικής Αναισθησιολογίας του Βασιλικού Κτηνιατρικού Κολλεγίου και ήταν ο ιδρυτής της κτηνιατρικής αναισθησιολογίας στην Ελλάδα. Επίσης συνέβαλε σημαντικά

the first to describe halothane anaesthesia in veterinary medicine (Hall 1957). In 1973 Dessiris et al. reported the use of fluothane anaesthesia in canine surgery (Dessiris et al., 1973b). In 1974 Dessiris and Vlachakis-Miliaras reported the effects of partial and total splenectomy in dogs (Dessiris & Vlachakis-Miliaras 1974). In 1974, Dessiris and Raptopoulos reported a case of spastic syndrome in a cow (Dessiris & Raptopoulos 1974). In the same year Moustardas et al. studied the effect of oxytetracycline in the fracture healing in dogs (Moustardas et al. 1974). In 1974, Nikolaos Moustardas published his PhD thesis related to the effect of corticosteroids in the fracture healing in dogs (Moustardas 1974). In 1973, Nunamaker described the repair of femoral head fractures by interfragmentary compression (Nunamaker 1973). In 1974, Dessiris published his habilitation related to the study of compression osteosynthesis in the dog (Dessiris 1974). In 1958, Patterson and Munson described traumatic chylothorax in dogs treated by thoracic duct ligation (Patterson & Munson 1958). In 1976, Pejas et al. reported various methods of lymphography in experimentally created chylothorax in dogs (Pejas et al. 1976). Canine hip dysplasia was appeared in the veterinary literature in 1959 (Schnelle 1959). In 1976, Michailidis and Dessiris reported two cases of hip dysplasia in the dog (Michailidis & Dessiris 1976). In 1975, Harilaos Karatzias DVM was hired as a teaching assistant in surgery. In 1976, Dimitris Raptopoulos published his PhD thesis related to the study of bone transplants in dogs (Raptopoulos 1976). In 1977, Karatzias and Raptopoulos reported a case of osteochondritis dissecans of the femur in a dog (Karatzias & Raptopoulos 1977). In 1978, Karatzias and Dessiris described five cases of femoral fractures treated with compression osteosynthesis in the dog (Katazias & Dessiris 1978). In 1981, Dessiris and Papadopoulos reported complications of osteosynthesis of diaphyseal fractures in 55 dogs and in the same year Dessiris and Moustardas reported two cases of angular deformities in the dog (Dessiris & Papadopoulos 1981, Dessiris & Moustardas 1981). In 1981, Georgios Tsimopoulos DVM and Maria Karayannopoulou DVM were appointed as teaching assistants in surgery. In the late seventies, Raptopoulos visited Bristol, UK to study Veterinary Anaesthesiology. After the completion of his training Raptopoulos obtained the RCVS Diploma of Veterinary Anaesthesia and became the founder of veterinary anaesthesiology in Greece. He has also significantly

Εικόνα 20. Ο καθηγητής Ραπτόπουλος (αριστερά) αναισθητοποιεί έναν χιμπατζή για οδοντιατρική επέμβαση και ο καθηγητής Μουστάρδας (δεξιά) κάνει ακρόαση των καρδιακών ήχων (η φωτογραφία λήφθηκε το 1987 - αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 20. Professor Raptopoulos (on the left) is anaesthetizing a chimpanzee for dental surgery and Professor Moustardas (on the right) is auscultating his heart (Picture taken in 1987 - author's LP personal files).

Εικόνα 21. Ο καθηγητής Δεσίρης αριστερά με τον καθηγητή Παπαδόπουλο στην τελετή συνταξιοδότησης του τελευταίου το 1999 (αρχείο του συγγραφέα ΛΠ).

Figure 21. Professor Dessiris on the left with Professor Papadopoulos at his retirement ceremony in 1999 (author's LP personal files).

στην εγκατάσταση της εξειδίκευσης στην κτηνιατρική αναισθησιολογία στην Ευρώπη με το να γίνει δεκτός ως προσκεκλημένος ειδικός και υπηρέτησε ως Πρόεδρος και μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής για τα πρώτα 13 έτη του Ευρωπαϊκού Κολλεγίου Κτηνιατρικής Αναισθησίας και Αναλγησίας (Εικόνα 20). Ο Καρατζιάς επισκέφθηκε το Ανόβερο της Γερμανίας το 1980 για να εκπαιδευτεί στην παθολογία και χειρουργική των βοοειδών. Το 1982, ο Καρατζιάς δημοσίευσε τη διδακτορική του διατριβή στο Ανόβερο που αναφερόταν στην μελέτη της αρθρίτιδας των βοοειδών (Karatzias 1982). Ο Καρατζιάς έγινε καθηγητής το 1997. Ο καθηγητής Καρατζιάς κατέστησε την χειρουργική των παραγωγικών ζώων ως χωριστή ειδικότητα. Η έμφραξη του εντέρου στα βοοειδή μελετήθηκε από τον Harold Pearson της Κτηνιατρικής Σχολής του Bristol (Pearson 1973). Στα μέσα της δεκαετίας του 1980 οι Παπαδόπουλος και συν. μελέτησαν πειραματικές χειρουργικές τεχνικές για την έμφραξη του εντέρου στα βοοειδή (Papadopoulos et al. 1985a, Papadopoulos et al. 1985b, Papadopoulos et al. 1987). Ο Δεσίρης έγινε Καθηγητής Χειρουργικής-Ακτινολογίας το 1988 και ο Παπαδόπουλος συνταξιοδοτήθηκε το 1999 (Εικόνα 20). Ο Δεσίρης συνταξιοδοτήθηκε το 2007. Ο Ραπτόπουλος έγινε Καθηγητής κτηνιατρικής Χειρουργικής και Αναισθησιολογίας το 1995 (Εικόνα 21).

Η νέα εποχή

Στα τέλη της δεκαετίας του 1990 μια νέα εποχή για την κτηνιατρική χειρουργική ξεκίνησε και επήλθε η μεταμόρφωση της Κτηνιατρικής Σχολής. Νέο αίμα εισήλθε στο

contributed to the establishment of the specialisation of veterinary anaesthesiology in Europe by being accepted as invited specialist and serving as President and Executive Committee member for the first 13 years of the European College of Veterinary Anaesthesia and Analgesia (Figure 20). Karatzias visited Hanover, Germany in 1980 to study bovine medicine and surgery. In 1982, Karatzias published his PhD thesis in Hanover related to the study of bovine arthritis (Karatzias 1982). Karatzias became professor in 1997. Professor Karatzias, established food animal surgery as a separate discipline. Intestinal obstruction in cattle was studied by Harold Pearson of Bristol Veterinary School (Pearson 1973). In middle eighties, Papadopoulos et al. studied experimental intestinal obstruction in cattle (Papadopoulos et al. 1985a, Papadopoulos et al. 1985b, Papadopoulos et al. 1987). Dessiris became Professor of Surgery-Radiology in 1988 and Papadopoulos retired in 1999 (Figure 20). Dessiris retired in 2007. Raptopoulos was appointed Professor of Veterinary Surgery and Anaesthesiology in 1995 (Figure 21).

The new era

In late nineties, a new era of veterinary surgery emerged and transformation of the Veterinary School took place; new blood entered the academ-

πανεπιστήμιο και συνεισέφερε στην βελτίωση της ορθοπαιδικής των ζώων συντροφιάς, της χειρουργικής μαλακών ιστών, της νευροχειρουργικής, της χειρουργικής του ίππου, της χειρουργικής οφθαλμολογίας και της οδοντιατρικής ταυτόχρονα με άλλα άτομα στην αναισθησιολογία, αναλγησία και εντατική θεραπεία. Εξελιγμένα χειρουργεία στον ίππο συμπεριλαμβανομένης της αρθροσκόπησης και της χειρουργικής της κοιλίας επίσης ξεκίνησαν να παρέχονται στην κλινική ίππων του ιπποδρόμου στην Αθήνα. Πολλά από αυτά τα νέα μέλη του πανεπιστημίου έλαβαν μεταπτυχιακή και εξειδίκευση στο εξωτερικό. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 άλλη μια κτηνιατρική σχολή ιδρύθηκε στην Ελλάδα στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Αυτή η αύξηση του αριθμού των σχολών που διέθεταν μοντέρνες χειρουργικές μονάδες επέτρεψε μια αύξηση στον αριθμό των κλινικών κτηνιάτρων που διενεργούσαν εξειλιγμένες χειρουργικές επεμβάσεις καθώς και στον αριθμό των χειρουργικών κλινικών δεύτερης γνώμης που εντοπιζόταν κυρίως στις δύο μεγαλύτερες πόλεις της χώρας, την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Οι πανεπιστημιακές κλινικές συνέβαλλαν σημαντικά στην διασπορά της γνώσης της χειρουργικής σε όλη την Ελλάδα οργανώνοντας σεμινάρια συνεχούς εκπαίδευσης και συνέδρια σε συνεργασία με άλλους κτηνιατρικούς οργανισμούς. Στις αρχές του 21ου αιώνα η χειρουργική των ζώων συντροφιάς και των ίππων συνεχίζει να δίνει το παράδειγμα και να γίνεται όλο και πιο εξειλιγμένη, καθώς ο αριθμός των ζώων σε αυτά τα είδη συνεχίζει να αυξάνεται. Η χειρουργική των παραγωγικών ζώων θα μειωθεί σε όγκο, ωστόσο η ποιότητά της θα βελτιωθεί ακολουθώντας την πρόοδο της κτηνιατρικής χειρουργικής.

Σύγκρουση συμφερόντων

Οι συγγραφείς δηλώνουν ότι δεν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων.

ia and contributed to the improvement of small animal orthopaedics, soft tissue surgery, neurosurgery, equine surgery, ophthalmic surgery and dentistry, along with others in anaesthesiology, analgesia and critical care. Sophisticated equine surgery including arthroscopy and abdominal surgery were also performed in racetrack equine hospital located in Athens. Many of these new faculty members received post graduate specialization abroad. In the early nineties, another veterinary school established in Greece associated with University of Thessaly. This increase in the number of schools equipped with modern surgical facilities allowed an increase in the number of practitioners performing sophisticated surgery and in the number of referral surgical practices located mainly in the two largest cities of the country, Athens and Thessaloniki. Universities contribute significantly to the dissemination of surgical knowledge throughout Greece by organizing continuing education seminars and conferences in collaboration with other veterinary associations. In the beginning of 21st century small animal and equine surgery will continue to set the pace and become more sophisticated as the number of these species continues to increase. Food animal surgery will decrease in volume, but its quality will improve following the advancements of veterinary surgery.

Conflict of interest

The authors declare no conflicts of interest.

Βιβλιογραφία / References

- Archibald RM, Mitton AR (1954) Surgical Relief of Pyloric Stenosis in the Dog. *Can J Comp Med Vet Sci* 18, 394–396.
- Borthwick R, Robbie B (1969) Urography in the dog by an intravenous transfusion technique. *J Small Anim Pract* 10, 465-470.
- Bosshart JK (1930) Telescoped intestines in cattle. *Cornell Vet* 20, 55-58.
- Burns RHG (1960) Thoracic surgery in small animal. *Aust Vet J* 36, 189-192.
- Brook GB (1936) Experimental and clinical studies of spine in the dog. London, Bailliere Tindall and Cox.
- Cardoulis AG (2008) History of the Greek veterinary military corps. 2nd ed. Alta Graphico, Athens.
- Clemente GH (1966) Zur technik der resektionen an der rinderklaue. *Tierarztl Umsch* 21, 274-275.
- Cawley AJ, Archibald J, Ditchfield WJB (1956) Fractures of the femur in the dog. I. A technique for repair of fractures of the femoral neck. *J Am Vet Med Assoc* 129, 354-358.
- Curtis RA (1961) Momentary Upward fixation of the patella in a cow, and treatment by patellar desmotomy. *Can J Comp Med Vet Sci* 25, 314-316.
- Dessiris A, Gagatsis N (1969) Amputation of the digit in cattle. *Veterinary News* 1, 105-108.

- Dessiris A (1971) A case of megaesophagus in a dog resulting from achalasia of the cardiac orifice of the stomach caused by *Spirocerca lupi*. *Hellenic Vet Med* 14, 105-112.
- Dessiris A (1972) Contribution to the study of myelography in the dog. PhD Thesis. Year Book of the School of Veterinary Medicine 13, 1-86.
- Dessiris A (1973) A case of incomplete oesophageal occlusion caused by the pressure of the common carotid arteries on the oesophagus in a dog. *Hellenic Vet Med* 16, 152-158.
- Dessiris A, Moustardas N, Papadopoulos T et al. (1973a) Semiology of paralyzes following injuries of the main peripheral nerves of the legs in the dog. *Hellenic Vet Med* 16, 81-91.
- Dessiris A, Moustardas N, Papadopoulos T et al. (1973b) Fluothane anaesthesia in canine surgery. *Vet News* 4, 117-120.
- Dessiris A, Papadopoulos P (1973) The outline of the urinary system in the dog by the administration of an increased dose of a contrast agent and comparison of this method with the currently employed classic technique. *Hellenic Vet Med* 16, 1-14.
- Dessiris A (1974) Contribution to the study of compression osteosynthesis in the dog. Habilitation. Year Book of the School of Veterinary Medicine 15, 197-304.
- Dessiris A, Vlachakis-Miliaras E (1974) Observations on the effect of partial and total splenectomy in the dog. *Hellenic Vet Med* 43, 445-454.
- Dessiris A, Raptopoulos D (1974) A case of spastic syndrome in a cow. *Hellenic Vet Med* 17, 154-157.
- Dessiris A, Moustardas N (1981) Premature closure of the distal radial growth plate in the dog. *Hellenic Vet Med* 24, 53-60.
- Dessiris A, Papadopoulos P (1981) Causes and complications of osteosynthesis of diaphyseal fractures in the long bones in the dog. *J Hell Vet Med Soc* 32, 312- 323.
- Espersen G (1961) Cecal dilatation and dislocation. *Mod Vet Pract* 42, 25-27.
- Gagatsis N, Dessiris A (1970) An unusual case of ileus in cattle. *Veterinary News* 2, 40-41.
- Georgakis SA (2002) The Fifty Years of the Veterinary School of the Aristotle University of Thessaloniki. Thessaloniki
- Gibbens R (1957) Patellectomy and a variation of Paatsama's operation on the anterior cruciate ligament of a dog. *J Am Vet Med Assoc* 131,557-558.
- Grier RL (1968) Evaluation of invagination techniques in small bowel anastomosis in the dog. *J Am Vet Med Assoc* 153, 528-532.
- Hall LW (1957) Bromochlorotrifluoroethane (Fluothane): a new volatile anaesthetic agent. *Vet Rec* 69, 615-617
- Karatzias H, Raptopoulos D (1977) A case of osteochondritis dissecans of the lateral condyle of the femur in a dog. *Hellenic Vet Med* 20, 93-96.
- Karatzias H, Dessiris A (1978) Compression osteosynthesis of subcapital fractures of the femur in the dog. *Hellenic Vet Med* 21, 47-52.
- Karatzias H (1982) Untersuchungen zur diagnose und therapie von gelenkserkrankungen beim rind Inaugural-Dissertation. Hannover, Tierärztliche Hochschule
- Knight GC (1963) Transthoracic esophagotomy in dogs. A survey of 75 operations. *Vet Rec* 75, 264-266.
- Knowles AT, Knowles JO, Knowles RP (1953) An operation to preserve the continuity of the hip joint. *J Am Vet Med Assoc* 123, 508- 515.
- Lumb WV, Carlson WD, Patterson SA (1955) Pulmonary lobectomy in a dog. *J Am Vet Med Assoc* 126, 180-183.
- Michailidis A, Dessiris (1976) A. Hip dysplasia in the dog. *Hellenic Vet Med* 19, 195-201.
- Moustardas N (1974) Contribution to the study of the influence of cortisone on the porosis of fractures in the dog. PhD Thesis. Year Book of the School of Veterinary Medicine 15, 169-229.
- Moustardas N, Aslanoglou T, Dessiris A et al (1974) The use of oxytetracycline in the control of porosis of fractures in the dog. *Hellenic Vet Med* 17, 17-27.
- Nunamaker DM (1973) Repair of femoral head and neck fractures by interfragmentary compression. *J Am Vet Med Assoc* 162, 569-572.
- Papadaniel S (1939) Periarterial sympathectomy for the treatment of equine limb conditions. *J Hell Vet Med Soc* 15, 31-41.
- Papadopoulos PC (1963) Thoracic surgery in the dog. PhD Thesis. Aristotle University of Thessaloniki. Thessaloniki, pp. 1-71.
- Papadopoulos P (1965) A case of dilatation and dislocation of the cecum in a cow. *Hellenic Vet Med* 8, 205-210.
- Papadopoulos P (1966) Radical surgical technique for the treatment of otitis externa in the dog. *Hellenic Vet Med* 9, 78-84.
- Papadopoulos P, Formston C (1966) Observations on the reclinacion of the crystalline lens in the dog by means of the intra-vitreale injection of alpha- chymotrypsin and on the effect of this agent on the ocular tissues with special reference to the retina. *Aspects on Comparative Ophthalmology*. Oxford, Pergamon Press, pp. 329-340.
- Papadopoulos P (1967) Skin graft for replacement of anterior cruciate ligament rupture of the stifle joint in the dog. *Hellenic Vet Med* 10, 32-35.
- Papadopoulos P, Gagatsis N (1967) Upward fixation of the patella in a cow. *Hellenic Vet Med* 10, 82-86.
- Papadopoulos P (1968) Contribution to the study of fractures of the head and neck of the femur in the dog. An experimental study. Habilitation. Year Book of the School of Veterinary Medicine 9, 393-472.
- Papadopoulos P, Dessiris A (1969) Surgical management of unreduced hip luxation in the dog. *Hellenic Vet Med* 12, 152-158.
- Papadopoulos P, Gagatsis N, Dessiris A (1970) Invagination in cattle. *Veterinary News* 2, 42-46.
- Papadopoulos P, Raptopoulos D, Dessiris A et al. (1985a) Experimental intestinal obstruction in cattle. Part I: Changes in the clinical picture. *Zbl Vet Med* 32, 264-275.
- Papadopoulos P, Raptopoulos D, Dessiris A et al. (1985b) Experimental intestinal obstruction in cattle. Part II: Changes in blood, urine and rumen content chemistry. *Zbl Vet Med* 32, 276-288.
- Papadopoulos P, Raptopoulos D, Dessiris A et al. (1987) Experimental intestinal obstruction in cattle. Part III: Therapy, outcome and autopsy findings. *J Vet Med A* 34, 7-12.
- Patterson FD, Munson OT (1958) Traumatic chylothorax in small animals treated by ligation of the thoracic duct. *J Am Vet Med Assoc* 133, 452-458.
- Pearson H (1973) The treatment of surgical disorders of the bovine abdomen. *Vet Rec* 92, 245-254.
- Pejas J, Dessiris A, Papadopoulos P (1976) Chylothorax in the dog. *Hellenic Vet Med* 19, 24-30.
- Petropoulos P, Vikelidis I. (1930a) Two cases of vagal paralysis. *J Hell Vet Med Soc* 3, 33-38.
- Petropoulos P, Vikelidis I. (1930b) A case of cauda equine neuritis. *J Hell Vet Med Soc* 3, 38-40.
- Pflug JJ, Calnan JS. (1969) Lymphatics: normal anatomy in the dog hind leg. *J Anatomy* 105, 457- 465.
- Raptopoulos D. (1976) Contribution to the study of the transplantation of bone in the dog. PhD Thesis. Aristotle University of Thessaloniki, School of Veterinary Medicine. Thessaloniki, pp. 1-115.

- Rosenberger G. (1978) Clinical Examination of Cattle. Verlag Paul Parey, Berlin, pp. 184-266.
- Saoulidis K, Dessiris A. (1972) A case of unilateral epiphysiolysis of the femoral head in a sow. Veterinary News 3, 9-10.
- Schnelle GB. (1959) Congenital dysplasia of the hip in dogs. J Am Vet Med Assoc 135, 234-235.
- Seibold HRWS, Bailey WS, Hoerlein BF et al. (1955) Observations on the possible relation of malignant esophageal tumors and Spirocerca lupi lesions in the dog. Am J Vet Res 16, 5-14.
- Tsiamitis I. (1968) An experimental method of end-to-end anastomosis in the dog. PhD Thesis. Year Book of the School of Veterinary Medicine 9, 651-693.
- Vikelidis I. (1958) Fracture fixation in small animals. J Hell Vet Med Soc 9, 97-119.
- Vikelidis I. (1960) Treatment of fractures in large animals. J Hell Vet Med Soc 11, 117-132.
- Vikelidis I. (1964) Urolithiasis in the small animal. Etiological, biological, endocrinological, clinical observations. J Hell Vet Med Soc 14, 3-29
- Vikelidis I, Papadopoulos P. (1964a). Pyloric stenosis in the dog. J Hellenic Vet Med Soc 15, 245-251.
- Vikelidis I, Papadopoulos P. (1964b) Functional disturbances of the stomach in ruminants caused by vagal nerves injuries. Hellenic Vet Med 7,139- 153.
- Vlachakis- Miliaras E, Dessiris A. (1971) Study of normal lymphograms of the pelvic limb in the dog. Hellen Iatr 40, 820-828.
- Vitums A. (1961) Anomalous origin of the right subclavian and common carotid arteries in the dog. Cornell Vet 52, 5-15.
- Wiessner F, Wiessner W. (1952) Oberschengel fracturen bei schweinen. Wien Tierarztl Mschr 39, 613-621.
- Worthman RP. (1957) Demonstration of specific nerve paralyses in the dog. J Am Vet Med Assoc 131, 174-178.
- Zepp CP. (1949) Surgical technique to establish drainage of the external ear canal and corrections of hematoma of the dog and cat. J Am Vet Med Assoc 115, 91-92.

Υπεύθυνος αλληλογραφίας:

Λυσίμαχος Γ. Παπάζογλου
makdvm@vet.auth.gr

Corresponding author:

Lysimachos G. Papazoglou
makdvm@vet.auth.gr